ר' יוסי מה בינה לבין [א] *שובר את החבית לאכול ממנה גרוגרות. א"ל ומור דבתרה [ב] ובלבד שלא יתכוין לעשותה כלי. וכאן שמתכוין לעשותה בעולה כמי שמתכוין לעשותה כלי. רב יצחק בר רב משרשיא או מקשי מה בינה [ג] *למיפים מורסא בשבת. א"ל ומור דבתרה [ד] ובלבד שלא יתכוין לעשותה פה. וכאן מתכוין שהוא מתכוין לעשותה בעולה כמי שהוא מתכוין לעשותה כלי. תני לא יבעול אדם בעילה לכתחילה בשבת מפני שהוא עושה חבורה ואחרים מתירין. א"ר יוסי בי ר' אבון טעמון דאחרים למלאכתו הוא מתכוין מאיליה נעשה חבורה. אסי אמר אסור. בנימן גנזכייה נפק ומור משמיה דרב מותר שמע שמואל ואיקפד עילוי ומית עילוי וקרי ברוך שנגפו ועל רב משלי יב קרא °לא יאונה לצדיק כל און. *שמואל אמר כל ההיא הילכתא דרישיה דפירקא אחרייא דנידה להלכה אבל [ה] לא למעשה. ר' ינאי ערק [ו] אפילו מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות ונישאת. בעון קומוי רבי יוחנן מהו לבעול בעילה שנייה אמרין לתלות בדם המכה לא הורו ולבעול בעילה שנייה הוא מורייא מה צריכה לה בשבאו לה ימי הפסק ימי טהרה בנתים. א"ר אבהו שושביניה דר' שמעון בר אבא הוינא שאלית לר' אלעזר מהו לבעול בעילה שנייה ושרא ליה דהוא סבר כהדא דשמואל. דשמואל אמר *פירצה דחוקה נכנסין בה בשבת אפי' משרת צרורות. א"ר חגי שושביניה דר' שמואל קפודקי' הוינא שאילית לר' יאשיה ושרע מיניה. שאילית לר' שמואל בר יצחק א"ל מעתה אי זה דם נידה ואי זה דם בתולים. תני כלה אסורה לביתה כל שבעה ואסור ליטול ממנה כוס של ברכה דברי ר' אליעזר מ"ט דרבי אליעזר אי איפשר שלא יצא דם נידה עם דם בתולים:

הלכה ז מתני'

*רחץ לילה הראשון שמתה אשתו. אמרו לו תלמידיו לימדתנו רבינו [ז] *שאבל אסור לרחוץ אמר להן איני כשאר כל אדם איסטנים אני: **גמ'** *מאן תנא [ח] אבל אסור ברחיצה כל שבעה ר' נתן. ר' אמי הוה ליה עובדא ושאל לר' חייא בר בא והורי ליה כל שבעה כר' נתן. ר' יוסי הוה ליה עובדא ושאל לר' בא בר כהן לגבי ר' אחא א"ל לא כן אלפך ר' אמי הוה ליה עובדא

ר' יוסי. הקשיתי לפניו דמאי קמ"ל פשיטא דמותר וכי מה בינה ובין שובר את החבית לאכול ממנה גרוגרות דתנינן בפ' כ"ב דשבת דמותר לכתחילה משום דלהנאתו מתכוין וה"נ כן ואע"פ שהוא כעושה חבורה: א"ל ואמור דבתרה. אימא סיפא ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי בהשבירה וה"נ כאן שמתכוין לעשותה בעולה והוי כמי שמתכוין לעשותה כלי וה"א דאסור: או מקשי. כמו ואיכא דמקשי לה ממתני' דמפיס מורסא דשרי לכתחילה ושני ליה כדשנינן: טעמון דאחרים. מפני שהוא דבר שאין מתכוין ומאליה נעשה חבורה: ואיקפד עילוי. דלא אמר רב הכי ומית עילוי על שאמר אבל לא הגיע לעשות מעשה וקרי עלי' ברוך שנגפו ועל רב שלא באת תקלה על ידו קרא לא יאונה וגו': כל ההיא הלכתא וכו'. דתנינן שם בתינוקת שלא הגיע זמנה וכן אם הגיע זמנה עד כמה תולין בה בדם בתולים כל זה להלכה אבל לא למעשה וכדר' ינאי דהוה ערק אפי' מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות ונישאת לפרוש הימנה אחר בעילה ראשונה ולא תלינן אח"כ בדם בתולים: מהו לבעול בעילה שניה. בשבת דאכתי פתחה דחוק הוא: אמרין. ומאי קא מבעיא להו הרי לתלות בבעילה שניה בדם המכה לא הורי רבי יוחנן דס"ל כהא דר' ינאי רביה דהוה ערק אפי' מתינוקת שלא הגיע זמנה ואע"פ שאנו רואין שהא הדם מחמת תשמיש ועדיין הפתח דחוק לא תלינן ולבעול בעילה שניה בשבת הוא מוריא להיתירא בתמיה הא שמעינן מינה מהשתא דרבי ינאי לחומרא הורה ואף שנראה שעדיין הפתח דחוק וא"כ היאך יהא מורה לקולא לענין שבת: מה צריכה לה. לא צריכא להא דמיבעיא להו אלא כשבאו לה ימי הפסק ימי טהרה בנתיים מבין הבעילה הראשונה ועכשיו פסקה לראות ואיכא למימר שהית' המכה ולפיכך לענין לתלות בדם בתולין לא מלינן לתלות אלא דלענין שבת מספקא להו דילמא כיון שפסקו הבתולים ליכא למיחש מידי דשוב אינו עושה חבור' ואיכא למימר דבעילה שניה מותרת: דהוא סבר כהדא דשמואל וכו'. משום דהוי דבר שאינו מתכוין וה"נ כן אף שעדיין הפתח הוא דחוק: ושרע מיניה. ולמטה מיניה הוה יתיב ר' שמואל בר רב יצחק ושאילתי': וא"ל מעתה איזה דם נדה ואיזה דם בתולים. כלומר דהוה מתמה אמאן דשרי ומדמי לי' להא דשמואל דאמר פרצה דחוקה מותר לכנס בה בשבת ואפי' משרת צרורות ומשמע דהכי נמי כן בבעילה שניה אע"פ שהוא משיר מקלת דם בתולים שנשארו וא"כ מעתה היאך נבחין בה בבעילה שני' ולאיזה דם את משוי לי' דלענין לתלות בדם בתולים הא אמרינן דלא תלינן וכדם נדה מיחשבא ולענין השרת צרורות כדם בתולים משוית לי' והוי כתרתי דסתרן אהדדי: כלה. אחר בעילה ראשונה אסורה לביתה כל ז' כנדה:

הלכה ז מתני' רחץ במים חמין בלילה הראשון שמתה אשתו ואע"פ שאבל אסור ברחיצה: איסטנים אני. קר ומפונק לשון צינה ואיכא צערא אם לא היה רוחץ ואין אסור בימי אבלו אלא רחיצה של תענוג: **גמ'** מאן תנא אבל אסור ברחיצה וכו'. לאו אהאי מתני' קאי ובפ"ג דמועד קטן איתמר האי סוגיא כולה ואיידי דקאמר לקמן דלא אסרו אלא ברחיצה של תענוג מייתי לה וכדאמר ר"ג במתני' איסטנים אני. והתם גרים לעיל מינה תני אלו דברים שאבל אסור בהן כל שבעה ברחיצה ובסיכה וכו' ועלה קאמר מאן תנא אבל אסור ברחיצה כל שבעה: לא כן אלפך ר' ר' אמי הוה ליה עובדא

מסורת הש"ס

שבת קמו.

שם קו:

נדה סה. כעין זה

כתובות ו: נדה סד:

ברכות סז:

מו"ק טו:

ירושל' מו"ק פ"ג ה"ה

עין משפט נר מצוה

סג

א ב מיי' פכ"ג מהל' שבת ה"ב סמ"ג לאוין ס"ה טוש"ע או"ח סי' שיד סעיף א

סד

ג ד מיי' פ"י שם ה"ג סמ"ג שם טוש"ע שם סי' שכח סכ"ח

סה

ה ו מיי' פי"א מה' איסורי ביאה ה"ח סמ"ג שם קיא טוש"ע יו"ד סי' קצג ס"א

סו

ז ח מיי' פ"ה מה' אבל ה"א סמ"ג עשין כמ"ס טוש"ע שם סי' שפא ס"א

פירוש מבעל ספר חרדים

לפני ר' יוסי למה הוצרכנו ללמוד מהמשנה דשרי לבעול בשבת פשיטא דמה בין זו להיא דתנן פרק כ"ב שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות וכתב רבינו נסים דאע"ג דמקלקל איסור דרבנן מיהא איכא הכא משום צורך שבת שרי והכא נמי לא דמיא כד"א כי אם הלאם אשר הוא אוכל: והשיב לו אמור סוף לשון המשנה דמסיים ובלבד שלא יתכוין לנוקבה לעשותה כלי: וכאן וכו'. כדאמרינן בעלמא אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי ומתניתין קמ"ל דלא נימא הכי וטעמא מפרש לקמיה: ר' אסי אמר אסור לבעול בתולה בשבת. דס"ל דממשנתינו אין ראיה להתיר כדדחי לה רבי הגי לעיל ופוסק לאסור כת"ק דאחרים: בנימין גנזכייה. שמו בנימין וכנויו גנזכייה: נפק ואמר. כשאסר רב אסי יצא ואמר לרבים הוראה דהוא בתרים דשמואל היה זה ואמר דשמע מרב להתיר: שמע שמואל והקפיד. כעס עליו שהוא ידע דרב היה אוסר וזה שקר ענה בו: וקרי עליו ברוך שנגפו. על עונו ובטלה הוראתו: לא יאונה לצדיק כל און. שאלו לא מת אולי היה מחזיק הוראתו משם רב עמל ואון: שמואל אמר כל ההיא וכו'. מה ששנינו במסכת נדה ראש פרק אחרון תינוקת בתולה שלא הגיע זמנה לראות דבריה לשמש עד שתחיה המכה ונודע הדבר דכל זמן כדהם והיא יושבת אינה רואה כמפרש התם דאמרינן דם בתולים הוא ותינוקת שהגיע זמנה ולא ראתה שריא לשמש ד' לילות לא עבדינן מעשה הכי אלא בועל בעילת מצוה ופורש בין הגיע זמנה לראות בין לא הגיע דכן חזרו ונמנו רבותינו כדתניא התם בבבלי: ר' ינאי ערק וכו'. מדקאמר שמואל כל משמע בין הגיע בין לא הגיע וכן פי' רבינו נסים ריש שבועות וא"כ על כרחין הא דקאמר השתא ר' ינאי ערק ה"ק וכן ר' ינאי סבר כשמואל והיה בורח ונשמר מלהתיר אפי' תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וכ"ש בתינוקת שהגיע זמנה אעפ"י שלא ראתה אלא בתרוייהו הוה מורה בועל בעילת מצוה ופורש: מהו לבעול בעילה שני'. מפרש לקמיה הבעיא דבפסקת בינתיים בעי כלומר שלא נודע היות המכה דהיינו דכל זמן שעומדת רואה אלא פסקה מי אמרינן מאי דהכן ד' לילות אפי' בפסקת דקים להו דלא תייהה בציר מד' לילות אלא דבתינוקת שלא הגיע זמנה מקילין יותר מד' לילות כל זמן שרואין שאינה פוסקת או דילמא ארבעה לילות דנקרא כשנודע וודאי שלא תיתה באינה פוסקת והשיבו בני ישיבת רבי יוחנן דאפילו לתלות וכו'. כלומר אפילו דנודע שלא היתה המכה רואין שלא פסק הדם ויש לתלות במכה ר' יוחנן רבינו אינו מורה להתיר שלא כרבותינו דנמנו דבועל בעילת מצוה ופורש כ"ש בפסק די"ל דתיתה המכה ואסור אפילו למשנתינו: מה צריכה לון. על מה שאלו דנראה דהם היו סבורין כמשנתינו ומה שאלו הרי התירה ד' לילות ומשני בפסקת וכדפרישית ובעילה לאו דוקא אלא לגמור ד' לילות כמשנתינו: הכי גרסינן א"ר אבהו וכו' מהו לבעול בעילה שנייה בשבת. ובלא תיתה המכה מיירי והיו סבורין כמשנתינו ולענין שבת הוא דבעא ובבעילה ראשונה הוה פשיטא להו כמאן דאסר לעיל משום חבורה אלא בעילה שנייה בעי אי אסור נמי משום תוספת חבורה: דהוא סבר וכו'. והכי מייתי בבבלי ריש פרק בתרא דנדה: שאילית לרבי יאשיה. אי עבדינן כמתני' אי מחמרינן כרבותינו: ושרע. ונמנע מלהתיר: מעתה איזה דם וכו'. כלומר מאחר שנמנו רבותינו אין אנו מחלקין בין דם נדה לדם בתולים: לביתה. לשמש כל ז' וכתב הרא"ש ולא תלבש לבנים ולא תתחיל לספור ז' נקיים עד יום חמישי לשמושה: ואסור ליטול ממנה וכו'. כלומר כל דקדוקי איסור נדה עליה: מתני'. בלילה הראשון. אבל ביום עצמו לא רחץ וטעמא מפרש בבבלי: איסטנים אני. פי' רש"י מעונג ומפונק ומצטער מאוד אם לא ירחץ ורמב"ם פי' קר מלשון צינה ופי' רחץ בחמין וטעם ר"ג דאין לאסור לרחוץ אלא רחיצה של תענוג אבל משום צער שרי כדלקמן בגמרא וכן כתבו המפרשים: גמרא. ר' נתן. נראה שהיה בברייתא דר' נתן אסר ורבנן פליגי עליה ושרו אבל ברחיצה כל שבעה: עובדא. לבל: ושאל. אי שרי בתחילה דיחיד ורבים הלכה כרבים או אסור כסתם מתני': ה"ג ר' יוסי הוה ליה עובדא ושאל לר' אבא בר כהן א"ל לא כן אלפן רבי ר' אמי הוה ליה עובדא וכו'

מראה הפנים

לכתחילה בשבת והכי אפסיקא הלכתא בפ"ק דכתובות והא דקאמר הכא ר' ינאי ערק וכו' כבר כתבתי מזה בחבורי בפ"ק דנדה דלמדו הפוסקים מכאן דהא דקאמר בפ' תינוקת רבותינו חזרו ונמנו בועל בעילת מצוה ופורש אפי' בתינוקת שלא הגיע זמנה לראות הוא והיא עובדא בנימן גנזכייה וכו' שם בנסחא אחרת היא ועל דין אחר הוא על הא דאמר רב בוגרת נותנין לה לילה הראשון וכו' מנימין סקסנלה הוא שקיל ואזיל לאתרא דשמואל וכו' והא דמקשי הכא בענין שהתירו לבעול בעילה שניה מעתה איזה דם נדה וכו' וכדפרישית. לפי מסקנא דהלכתא דאפי' בעילה ראשונה מותר בשבת לק"מ דלענין שבת אין בה משום חובל כלל ובין בראשונה ובין בשניה ואפי' משיר נקורות לית בה איסורא ולענין טומאה הוא דהתמיהו דאין תולין א"כ בדם בתולים וכההיא דבעון קומוי ר' יוחנן מהו וכו' היה נראה לפרש כפשטיה דלאו בשבת קאמר אלא דהבעיא היא מהו לבעול בעילה שניה אחר בעילה ראשונה ומשום תשתא דטומאה היא ומתמה עלה השתא אם בעל בעילה שניה לא הורי ר' יוחנן לתלות הדם בדם המכה וא"כ היאך יורה לבעול לכתחילה לבעילה שניה ומשני לא צריכא כשבאו לה ימי הפסק טהרה בינתיים כגון שבעל בעילה ראשונה ולא מצא דם והבעיא היא אם נסמוך על ההיא דאמר שמואל יכולני לבעול כמה בעילות בלא דם או דילמא שאני שמואל דרב גוברים וכעין הך פלוגתא דר' חנינא ור' אסי בריש פרק תינוקת בעל ולא מצא דם וכו' והתם הפלוגתא אם בפעם שניה מצא דם אם לתלות כדשמואל או לא והכא הבעיא היא אהיתירא דבעילה שניה לכתחילה אם נסמוך אדשמואל ולפי

שנויי נוסחאות (סו"ה) **משרשיא** בד"ו **משירשיא**. (סו"ז) **לעשותה** בכי"ל **לעשות לה**. **וכאן מתכוין** בכי"ל **וכאן מכיון**. (סו"ח) **לעשותה כלי** בכי"ל **לעשות לה פה** (סו"ט) **בעילה** בכי"ל ליתא. (סו"ד) **ומית עלוי וקרי** בכי"ל ובכי"ר **ומית וקרי עלוי**. (סוע"ז) **הילכתא דרישיה** בכי"ל **הלכתא קדמייתא דרישיה**. (סוי"ט) **מהו לבעול** בכי"ל **מהו לתלות בדם ולא הורי מהו לבעול**. (סכ"א) **ימי הפסק ימי טהרה** בכי"ל **הפסק טהרה**. (סכ"ד) **בעילה שנייה** בכי"ל **בעילת מצוה שנייה** (סכ"ט) **בר יצחק** בד"ו **בר רב יצחק**. (סל"ט) **ושאל** בכי"ל ובכי"ר **שלח**. **אלפך** בכי"ל **אלפן**. **ר' אמי** בד"ו **רבי ר' אמי** וכ"ס נפי' בעל המכניס ובמה"פ.

טוב ירושלים

להסיח דעתו אף רגע א' קשה לפמ"ש הכא דמותר לקרות והרי ברגע זו מסיח דעת ממנו, ואפ"ל דלפמ"ש במה"פ דכשהוא מהלך מותר דבכה"ג ל"מ הסס"ד דיכול לכוון לשמירם וא"כ ה"נ יכול לקרות ולהיות לבו על המי תפלה וצ"ע. ועי' בבלי חגיגה כ' א'. כאומר לבי על הסל וכתבתי במ"א בס"ד בענין הסס"ד בתפלין אם יכול לכוון לבו לשני דברים כאחת אך בקריאת שמע ותפלה קשה לומר כן כמובן. ואולי מטעם זה השמיטו הרמב"ם דודאי אין הלכה כן:

מ"ט דר א א"א שלא יצא דם נדה עם דם בתולים. עי' בבלי נדה ס"ה ב'. דדם נדה מן המקור ד"ב מן הצדדים וה"ל איך באו זל"ז בביאתו ותו ק"ל וכי ל"ל חזקת אורח